

Tento článek pojednává ve stručnosti o rozdílech v integrovaném záchranném systému a zdravotnické záchranné službě v Portugalsku. Článek je shrnutím poznatků ze 14 denní zahraniční stáže na základně Bombeiros voluntários de Alcochete – místní výjezdová základna Hasičského záchranného sboru ve městě Alcochete (cca 40 km od hlavního města Lisabon).

Emergencia médica, tj. Zdravotnická záchranná služba je v Portugalsku realizována prostřednictvím Hasičského záchranného sboru a INEM – Instituto Nacional de Emergencia Médica.

Hasičský záchranný sbor se zde dělí na profesionální hasiče a „voluntários“ – tj. dobrovolné hasiče, podobně jako to známe v České republice, avšak s tím rozdílem, že základny těchto dobrovolných hasičů tvoří z jedné poloviny skutečně dobrovolníci bez nároku na finanční odměnu a z poloviny druhé potom profesionálové.

V rámci záchranné služby u Hasičského záchranného sboru zde můžeme rozdělit pracovníky do třech skupin dle absolvovaných kurzů.

TAT - Tripulante de Ambulancia de Transporte – obdoba anglosaského EMT (kurz SBV)

TAS - Tripulante de Ambulancia de Socorro – obdoba angl. Paramedic

TAE - Técnico de Ambulancia Emergencia – absolvované kurzy pro TAS + DAE

Přehled kurzů:

- *SBV - Suporte Básico de Vida* – základní kurz pro řidiče tzv. převozových sanitek a řidiče ambulancí.

- *Curso de Socorrista* – rozšířený kurz pro záchranáře

- *DAE - Desfibrilhação Automática Externa* – Kurz v poskytování KPCR pomocí AED.

Tito pracovníci jsou takzvanou složkou BLS = Basic Life Support, tvoří tedy výjezdové složky bez fyzické účasti lékaře.

Naproti tomu *ALS = Advanced Life Support*, tedy lékařská posádka je v Portugalsku poskytována prostřednictvím INEM a to v setkávacím systému rendez-vous – osobní automobil s lékařem (Médico) a zdravotní sestrou, stejně jako známe z ČR.

Kompetence záchranářů v Portugalsku obecně:

V Portugalsku smí léčivé přípravky podávat pouze zdravotní sestra a lékař. Záchranář zde nezajišťuje periferní žilní vstup a nepodílí se na infuzní terapii, avšak je v tomto samozřejmě teoreticky proškolen. Naše praxe byla realizována pod vedením záchranáře (TAS, Socorrista). Ti mají v kompetenci veškeré výkony jako zdravotnický záchranář v ČR s výjimkou podávání léků a rozdíl je také v zajištění dýchacích cest, smějí užít pouze ústní či nosní vzduchovody a umělá plicní ventilace je poskytována za pomoci ručních křísících vaků („ambu vak“).

Dalším specifikem jsou kompetence v oblasti resuscitace, resp. defibrilace klienta. Výjezdové skupiny AEM disponují automatickým externím defibrilátorem (AED), který je připraven na výjezdovém stanovišti a na základě indikace a charakteru příslušné tísňové výzvy ho záchranář bere s sebou. Pracovat s AED zde smí pouze proškolený personál s rozšiřujícím kurzem k poskytování KPCR s AED. (V Alcochete pouze 2 zaměstnanci na základně).

Komparace se systémem v ČR

Výhody spatřuji v tom, že záchranář má možnost ponechat klienta v domácí péči po telefonické konzultaci s lékařem z INEM.

Sanitní vozy disponují také větším množstvím pomůcek k imobilizaci klienta a dle mého pozorování užívají u klientů častěji. Důvodem důkladné imobilizace je také co největší snížení bolesti z důvodu redukované možnosti analgezie.

Další výhodou je více lidštvější a bližší přístup k nemocnému nežli je tomu u nás v tuzemsku, toto bych dal ale do souvislosti s povahovými rysy jižnějších národů obecně.

Nevýhody vidím zejména v kompetencích, konkrétně pak podávání léků a zejména v situacích jako je hypoglykemické koma či anafylaktický šok, kdy je potřeba rychlá reakce, zajištění žilní linky a podání příslušné medikace.

Typy sanitních vozů v Portugalsku:

(některé z nich provozovány Hasičským záchranným sborem, INEM i Červeným křížem – Cruz Vermelha)

1) *Ambulâncias de transporte de doentes acamados* – sanitní vůz určený k převozům neakutních klientů na vyšetření do zdravotnického zařízení, v případech kdy není potřebná specializovaná lékařská péče.

2) *Ambulâncias de transporte múltiplo* – transportní ambulance s více místy k sezení.

3) *Ambulâncias de Emergência médica (AEM)* – *Ambulancia de socorro* -

- sanitní vůz určený k primárním výjezdům, posádku tvoří řidič a záchranář (Socorrista), najdeme zde obvazový materiál, imobilizační pomůcky, pomůcky potřebné k základnímu vyšetření vitálních fcí. – pulsní oxymetr, tonometr,.. dále obvazový materiál, pomůcky k zajištění dýchacích cest (pouze ústní vzduchovody), oxygenoterapie, ventilátor...S

výjimkou manuálního defibrilátoru. Ten je umístěn zejména ve vozech SIV a VMER.

4) *Ambulâncias medicalizada* – sanitní vůz určený zejména k sekundárním převozům nestabilních pacientů mezi nemocnicemi, oproti AEM disponuje základními léčivými.

5) *Ambulâncias de Suporte Imediato de Vida (SIV)* – posádku tvoří řidič a *technik (TAE)*, sanitní vůz je vybavením již takřka identický se sanitním vozem ZZS v ČR. Slouží jako mobilní jednotka intenzivní péče.

6) *Ambulâncias de suporte a recém-nascidos* – sanitní vůz s pediatrickou výbavou.

7) *Ambulância de Suporte Avançado de Vida Pediátrico* – totožné s SIV, ale pediatrické určení, disponuje inkubátorem.

8) *Viatura Médica de Emergência e Reanimação VMER* – osobní vůz s lékařem a zdravotní sestrou, jezdí v systému RV. Auto disponuje i imobilizačními pomůckami, spinální deskou, scoop rámem, atd., stejně jako „velký“ sanitní vůz.

9) *Helicópteros* – v rámci INEM existuje samozřejmě i letecká záchranná služba

Specifika IZS v Portugalsku

Linka tísňového volání je shodná, platí pro celou EU, tedy 112. Největším rozdílem je částečná integrace zdravotnické záchranné služby v hasičském záchranném sboru. Zaměstnanci vykonávají směny jak na požárních autech, tak na sanitních vozech.

Specifika práce IZS v Portugalsku je ve velké míře ovlivněna i kontinentálními a klimatickými faktory – hrozí zde zejména rozsáhlé lesní požáry a také místní zemětřesení.

Při lesních požárech se aktivují speciální požární vozy určené k práci na zalesněném území a v náročnějším terénu, většinou 1 z každého města a vyráží i do vzdálenějších okresů (distriktů), kde bojují s plameny. Většinou vyráží i ambulance se záchranným pro případ, kdy se někdo z hasičského záchranného sboru zraní při výkonu práce.

Plánování a řízení krizových situací je zde zaštitěno tzv. Civilní ochranou (Civil protection).

Slovníček pojmů:

Ambulancia – ambulance

Bombeiros – hasiči

Voluntario – dobrovolník

Emergencia médica – zdravotnická záchranná služba

Tripulante – člen posádky

Médico – lékař

Socorrista – záchrannář

Tecnico – technik

INEM – Instituto Nacional de Emergencia Médica

Medicalizada – obsahující farmaka, „polékařštěná“

Viatura – automobil

Médica – zdravotnický/á

Rendez-vous (RV) – systém záchranné služby, kdy je posádka složena z tzv. velké sanitky se zdravotnickým personálem a z osobního automobilu s lékařem a záchranářem či zdravotní sestrou.

Suporte – podpora

Avancado – rozšířený

Vida - život

IZS – Integrovaný záchranný systém